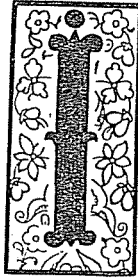

ORUÇ VE KURAN

İSLÂMİN getirdiği ölmez ma'nalar, her tarafından kuvvet fişkuran canlı bir bünye teşkil eder. Bu vücud, hedeflerinin yüksekliği ve prensiblerinin asâletiyle beraber, uzun asırlar içinde ve bunların getirdiği çeşitli hâdiseler karşısında güzelliği ve hayatiyetini kaybetmekten de mahfûzdur.

Bu kâmil ve yüksek mânalar, her devirde, bütün kuvvetleri ve ihtiyaçlarıyla birlikte insanlığı ihâta etmiştir. İnsan, cisminin, rûhunun, aklının, kalbinin, dîn ve dünyasının, hayatı ve ötesindeki ihtiyacını; o'nun Yaratanına karşı durumunu; ferd veya cemâat halindeki hemicisi ile, bütün kâinat ve hayatla mü-nasebetini... evet, bütün bunları ve diğer ihtiyaçlarını İslâm da'veti sâhası içine almıştır.

Bu mânalara da'vet eden İslâmın metodunda bir zaman ve mekân kaydı yoktur. Bu metodun esasını şu iki şey teşkil eder :

1 — Tedkik ve araştırmaya ve bunların neticelerinden ibretler almaya arzedilen madde ki içinde bizzat insanın bulunduğu şu engin tabiattan ibârettir.

2 — Bu tabiatın anlaşılması, başlangıç ve nihayetinin keşfedilmesi için yapılmış âlet. O da insanın yaratılışı ve bir de selim ve hür akıldır. O akıl ki şu uçsuz bucaksız kâinat hakkında düşünmeye ve ondan ibretler almaya daimi surette me'mur edilmiştir.

Binâenaleyh ne zaman akl-ı selim sâhibi insan bulunur ve ne vakit çeşitli hâdiselerini düşünmekle emr olunduğu şu kâinatla karşılaşır, o takdirde İslâm da'veti var demektir.

İnsan, takibedeceği metodu iyice kavrayınca, onun muhtaç olacağı irşâd vesilelerini İslâm da'veti kendisine sunar.

İşte böylece İslâm da'veti zaman ve mekân sınırlarını açmış ve — kendisine icabet etmek suretiyle Allahın şereflendirdiği — müslümanı, zaman ve mekânla meşgul etmekten ziyade, da'vanın ma'nalarını anlamannın, maksad ve gayelerine vâkif olmanın ve icablarını yerine getirmenin zarûretini idrak ettirmeğe ehemmiyet vermiştir. Bu da'vetin nazarında zaman ile mekân, hedeflere ulaşmak ve onlara gereken ehemmiyeti vermek için birer vesile-

Prof. Muhammed

TANCI

(İst. Y. İslâm Ens.
Öğretim Üyesi)

den ibarettir, Yoksa bizzat birer hedef değildir. İslâmın bazı büyük ta'limat ve vazifelerinin bağlı bulunduğu zaman ve mekânlar yolun iki tarafında kılavuzluk vazifesi gösteren alâmetler gibidir. Bunların vazifesi, her tekerrür ettikçe, da'vetin ihtiva ettiği mânaların azametini hatırlatmak, İslâmın ana noktalarını canlı ve kuvvetli olarak müslümanların kalblerinde ve amellerinde muhafazaya davet etmektir.

O ma'naların değerini ve büyüklüğünü hatırlatmak ve onların hayatıyyetini devam ettirmeğe da'vet etmek vazifelerini yerine getirmekle zaman ve mekân şeref kazanır. İslâmî hâdisenin büyüklük derecesi ve diğer hâdiseler arasındaki mevkiî nisbetinde içinde cereyan ettiği zaman ve mekân da şeref ve fazilet kazanır.

RAMAZAN AY'I

Ramazan ay'ı da İslâm tarihindeki mevkiini ve mü'minlerin kalblerindeki kudsiyetini, hatırlatma vazifesinin ifa edilmesinden ve hâtranın ebedileştirilmesinden elde etmektedir. Allah öyle dilemiştir ki bu ay, sîlâmî ta'limatın vahy ve insanlara tebliğ edilme hâdisesinin başlangıç mevsimi olsun. Başka bir hâdisi sebebiyle değil, bu başlangıç vesilesiyledir ki Kur'an-ı Kerim diğer aylar içerisinde Ramazan ayını ayırt ederek demiştir : «**Ramazan ay'ı ki onda Kur'an indirilmiştir**» [el-Bakara: 185]. Sadece Kur'anın inmeye başlaması hâdisesidir ki İslâmın Ramazanını mümtaz kılmış ve ondan, öyle bir yüksek âbide meydana getirmiştir ki asırlar ve nesiller boyunca her gelip geçene insanın muhteremliğinden haber verir.

Vahyin nüzûlünden önce hesaba sığmayan nice Ramazanlar olmuştu. Gelip geçtiler, yine geldiler geçtiler. İnsanlık onların ne gelişini hissetmiş, ne de gidişlerine önem vermişti. Şayed o zamanların Ramazanına ait hatırlarda kalmış bir iz varsa — husûsiyle başkalarından önce vahyî dinlemiş olan Arap milleti içinde — şiddetli bir sıcaklıktan ibarettir, bu ayda yurdlarını kavuran ve onun yüzünden kendisine «**Ramazân**» ismini taktıkları sıcaklık başka bir şey değil.

Kur'anın nâzil olma hâdisesi.. o ki İslâmın kitabıdır ve prensibleri insanı yüceltmıştır :

— Onu rüşd mertebesine ve mes'uliyeti yüklenme seviyesine çıkarmıştır.

— Ona ilâhî kelâma muhâtab olma ehliyetini vermiş ve kendisine mukaddes emanet, yükünü arzetmiştir.

— Hem cesed, hem de rûhunun ihtiyaçlarına aynı derecede cevap vermiştir.

— Onun cismini, aklını ve vicdanını her hâkim ve zorbanın sultanından kurtarmıştır.

— Gerek düşünce ve gerek davranışlarında onu selâmet noktasına ilemiştir. İşte diyorum ki, insana bahsettiği değerlerin bir kısmı yukarıda zikredilen bu hâdisi reşid, hür ve mes'ul insandan değerine uygun bir takdir görmesine, hoşnutluk ve minnettarlığının herhangi bir tarzdaki ifadesiyle ifade edilmesine lâyıktır.

Binâenaleyh oruç ibadeti, Kur'anın nüzûlî hâtrasını ebedileştirmek için, İslâmın tercih ettiği bir ifade; her yılın Ramazan ay'ı da, bu hâtrayı kalblerde canlandırmak ve ma'nalarını yeniden ifadelendirmek için seçilmiş bir zamandır.

İslâm dininin — büyük prensipleri içinden, mü'minlerin kalblerinde ebediyen yerleştirmek istediğini yerleştirmek için — takibettiği bir metodu ve ma'lûm bir uslûbu vardır. İslâm ibadetlerinde muayyen bazı söz ve fiillerin seçilip tercih edilmesinden hangi gayelerin gözönünde bulundurulduğunu araştıran bir mü'min bunu anlamakta gecikmez. Bu uslûbun iki tarzda şekil aldığı görüyoruz :

1 — Tekrar. Bu, prensiblerin insan kalbinde yerleştirilmesi için psikolojik bir vesiledir. İslâmın ilk şîârı olan tevhid akidesi bir misaldir ki İslâm dini bunun için, ebedileştirme vesilelerinden «tekrar» vesilesini kullanmıştır. Namaz kılan, her gün, kıldığı her namazda, Fâtiha sûresindeki «**Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz**» âyeti okuyarak bu akideyi tekrar eder. Yine her tarz namazın başındaki kamette ve namazlardaki teşehhüdde tevhid akidesini okur, onu, her gün defalarca müezzinden duyar.

2 — Ebedileştirilmesini ve unutulmamasını arzu ettiği prensibi farzlardan ve dîni vecibelerden biri kılmıştır. Bu husus, prensibe iki vasıf kazandırır :

a) İşlenmesi tâat olur ki edâ edene savap gelir. Terki ma'siyet sayılarak ihmaline azap tertîp eder.

b) İlâhî haklardan bir hak olur. O'nun yerine getirilmesini bizzat, şânı yüce olan Allah talep eder. O ki : «**Gözlerin hâin bakışını ve göğüslerin gizlediklerini pek iyi bilir**» [er-Rum sûresi]. Binâenaleyh bu hakkı düşürmek için baş vurulacak hilelerin hiç biri gizli kalmaz. Yine O, bâkîdir, varlığının sonu yoktur. O halde bu hakkın edâsının talep edilmesi O'nun varlığının devamına devam eder. Ya hak edâ edilir veya ceza görülür.

İslâmın, prensib ve ta'limatını değerlendirmek, bunların hayatîyet ve kuvvetini muhafaza etmek ve gelmesi muhtemel durgunluk ve donukluğu izale etmek için vaz'ettiği bu metod başlangıçtan itibaren bu ta'limatla beraber olmuştur. Ve mü'minlerin kalbleri kıymetini takdir ettiği müddetçe de beraber olacaktır.

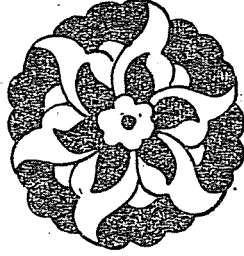
Allah kitabı olan Kur'an-ı Kerim İslâmın bütün bu ta'limatını içinde bulundurmaktadır. Vahyin başlangıcı ve insanlığa tebliğinden itibaren bu da'vetin azameti ve hedeflerinin yüksekliği anlaşılabilir bir devre geçtikten sonra hemen, hicretin ikinci senesinde, müslümanlara oruç farz kılındı. Ta ki her yılın Ramazan ayının orucu Kur'anın nüzûl hâtrasını yâdetmeye vesile olsun.

Asırlar ve nesiller devamınca milyonlarca mü'minlerin kendilerine farz kılınan Ramazan orucunu edâ etmiş olmalarını görmek, hakikaten insanın gönlünü azamet ve memnuniyetle doldurmaktadır. Yer yüzünün İslâmla müşerref olmuş her bölgesinde ve her yıl tekrarlanan bu hâdisi, Kur'anı kutlamanın, ona ve onun ta'limatına riayetkâr bulunmanın bir ifadesidir.

İşte bugün de biz İslâm ümmetinin aynı hidayet yolunu takibederek 1372 nci hatırayı İslâmın ta'yin ettiği zaman ve şekilde ihya etmekte bulunduğunu müşahade etmekteyiz. Şu anda İslâm âleminin her tarafından, Kur'anın nüzû-

lünün 1400 üncü sene-i devriyesi münasebetiyle, onun hatırasını ihya etme nidâları yükselmektedir. Doğrusu bu, her kulağın dikkatle dinleceği, her mü'minin mütehasıs olacağı ve her kalbin ferah duyacağı güzel bir nidâdır.

Ne kadar daha güzel olurdu, işâyed müslümanlar, bunun yanında İslâm dünyasının her tarafından : Kur'ânın nüzûlünü kutlarken onun ta'lîmatına riâyet etme ve İslâmın yoluna uyma nidâsını da duysalar!

TEBRİK

İdrakiyle müşerref olacağımız Ramazan-ı Şerif Bayramının İslâm Âlemi için hayırlı olmasını Cenab-ı Alahtan diler, bu mübarek güne kavuşan bütün müslümanları tebrik ederiz.

İSLÂM MEDENİYETİ